

هوشنگ سیحون

معمار، هنرمند، نقاش

گردآوری و تألیف

شهریار خانی‌زاد

با همکاری

فرزانه احسانی‌مؤید

و امیر فرج‌الله‌راد

**HONAR-E
MEMARI**

نشر هنر معماری قرن با همکاری نشر دایره‌ی سبز

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

سرشناسه: خانی‌زاد، شهریار، ۱۳۴۶
عنوان و نام پدیدآور: هوشنگ سیحون (معمار، هنرمند، نقاش)
مشخصات نشر: تهران: هنر معماری قرن، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۶۸۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۸-۷۳-۳
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپای مختصر
این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
شناسه‌ی افزوده: احسانی مؤید، فرزانه، ۱۳۶۵
شناسه‌ی افزوده: فرج‌اللهی‌راد، امیر، ۱۳۳۸
شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۳۷۶۵۷۹۵

عنوان: هوشنگ سیحون (معمار، هنرمند، نقاش)
گردآوری و تألیف: شهریار خانی‌زاد با همکاری فرزانه احسانی مؤید و امیر فرج‌اللهی‌راد
ویراستار: فرزانه احسانی مؤید، شهریار خانی‌زاد
ویراستار فنی: شهرام گل‌آهینی
ناشر: هنر معماری قرن با همکاری انتشارات دایره‌ی سبز
مدیر مسئول: شهریار خانی‌زاد
مدیر مالی و بازرگانی: سارا رحیمی
صفحه‌آرا و گرافیک: عاطفه طاهری
عکس‌ها از: حسین برازنده، پدram جعفری‌بیگی، فرید خداحمی، داوود وکیل‌زاده، شهریار خانی‌زاد، راضیه شعاعی و علی پولاد
چاپ اول: بهار ۱۳۹۴
لیتوگرافی: رسام گرافیک
چاپ: ابیانه
صحافی: معین
شمارگان: ۲۲۰۰

ISBN: 978-600-7048-73-3

تولید آتلیه‌ی مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری هنر معماری قرن
«عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی»
© حق چاپ محفوظ است.

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه‌ی ناشر به هر شکل، اعم از نشر یا پخش عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

- نشانی: تهران، مفتاح شمالی، پایین‌تر از مطهری، خیابان زهره، خیابان قابوس‌نامه، پلاک ۱، طبقه‌ی همکف، واحد ۶ تلفکس: ۸۸۳۴۲۹۶۰-۸۸۳۴۲۹۶۱
- علاقه‌مندان می‌توانند در صورت تمایل، از آثار منتشره در زمینه‌ی معماری و معماری داخلی در دفتر این مؤسسه بازدید به عمل آورند.
- ارتباط با ما: aoapub@ymail.com www.aoa.ir

۹	 سخن ناشر
۱۰	 از مسقط الرأس تا بوزار
۵۶	 از بوزار تا دانشکده‌ی هنرهای زیبا
	 هوشنگ سیحون و معماری مدرن
۹۹	 رو به سوی عهدی تازه، آرتور اریکسن
۱۰۰	 نشست با چند تن از معماران معاصر (حسین شیخ‌زین‌الدین، ایرج کلانتری، علی‌اکبر صارمی، شهرام گل‌امینی و نشید نیان)
۱۱۱	 ژان‌والاد
۱۱۲	 علی‌اکبر صارمی و دیدار با استاد
۱۱۴	 نسرین فقیه
۱۱۵	 فرامرز پارسی
۱۱۵	 عطاالله امیدوار
۱۱۶	 محمدرضا حائری‌مازندرانی
۱۱۸	 بهزاد صالحی
۱۱۸	 علی فراستی

بررسی موردی پروژه‌ها

تکمیل	نام پروژه؛ مکان
۱۳۳۰	آرامگاه ابن سینا؛ همدان
۱۳۳۳	منزل و آتلیه‌ی شخصی سیحون؛ تهران
۱۳۳۳	دیوار تجدد در منزل محسن مقدم؛ تهران
۱۳۳۳	کارخانه‌ی کانادا، درای؛ تهران
۱۳۳۷	ویلاي داویدخانیان؛ تهران
۱۳۳۷	منزل آقای کاظمی؛ تهران
۱۳۴۰	آرامگاه نادرشاه افشار و مجموعه‌ی فرهنگی نادری؛ خراسان
۱۳۴۰	آرامگاه کمال‌الملک؛ نیشابور، خراسان
۱۳۴۱	آرامگاه خیام؛ نیشابور، خراسان
۱۳۴۱	ساختمان شعبه‌ی مرکزی بانک سپه؛ تهران
۱۳۴۱	منزل شخصی سیحون؛ تهران
۱۳۴۸	مرمت آرامگاه فردوسی و طراحی موزه، رستوران و باغ پیرامون، مشهد
۱۳۴۸	خانه‌ی دولت‌آبادی؛ تهران
۱۳۴۹	مجموعه‌ی آموزشی دکتر شریعتی (فرح سابق)؛ تهران
۱۳۵۰	طرح مرکز فرهنگی یزد، یزد
۱۳۵۲	بازارچه‌ی امیرچخماق؛ یزد
۱۳۵۳	خانه‌ی بیلاقی هوشنگ سیحون؛ کلوگان، فشم

هنرهای تجسمی

۳۳۹	 اسکیس‌ها
۵۴۳	 کلاف خط‌ها
۵۶۷	 بلیت‌ها، رنگ روغن و آبرنگ‌ها
۶۶۱	 نمدها
۶۸۰	 تاریخ‌نگاری زندگی و آثار هوشنگ سیحون
۶۸۲	 مآخذ تصاویر
۶۸۴	 منابع

هوشنگ سیحون از معماران بزرگ کشورمان است که طی دو دهه فعالیت در زمینه‌ی طراحی، معماری، آموزش معماری و هنرهای تجسمی، تأثیری بسیار عمیق و قابل بررسی بر روند و دیدگاه آموزش، ساخت، سبک زندگی و شیوه‌ی خلق و ارائه‌ی آثار معماری و هنری گذاشته است.

سیحون، دهه‌های سی تا پنجاه زندگی خود را به حضور فعال در سازندگی و آموزش در کشور سپری کرد، رییس دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد، چند آرامگاه ممتاز برای مشاهیر ایرانی ساخت، در مسابقات متعدد معماری رتبه‌ی اول را کسب کرد، دانشجویان موفق و ساعی فراوان پرورش داد، در احیا و ثبت معماری سنتی ایران کوشید و پیوسته تلاش کرد تا هرچه بیشتر بیاموزد و آموزش بدهد و در تمام این مدت در نظر داشت تا میراث غنی تاریخ اقوام باذکاویت ایرانی را مستند سازد و گونه‌ای از معماری را ارائه بدهد که ضمن مدرن‌بودن و بهره‌مندی از تکنولوژی روز، پیرو ریشه و فرهنگ معماری سنتی ایرانی باشد.

سیحون، هنرمند و نقاش بزرگ کشور، رشته‌ی معماری را برگزید تا پشتوانه‌ی مالی برای پرداختن به نقاشی را داشته باشد. او تنها هنرمند ایرانی بود که آثارش در کنار آثار پابلو پیکاسو و سالوادور دالی به نمایش در آمد و مورد نقد منتقدان هنری جهان قرار گرفت. آثار هنری فراوان به‌جامانده از وی در آرشیو موزه‌ها، نزد مجموعه‌داران و اشخاص حقیقی نگهداری می‌شود.

کتاب حاضر شامل شرح حالی غیرجانبدارانه از زندگی و فعالیت حرفه‌ای هوشنگ سیحون است که از زبان خود او، دانشجویانش، همکاران، دوستان و حتی کسانی که دورادور با وی در ارتباط بوده‌اند، بیان و نیز از منابع معتبر چاپی، صوتی و تصویری گردآوری شده است. در ابتدای این کتاب سعی کرده‌ایم تا با ارائه‌ی تصویرهایی از جامعه‌ی آن روزهای ایران، رنگ‌وبوی فضایی که سیحون در آن متولد شد و زندگی و تحصیل می‌کرد را در ذهن خوانندگان عزیز زنده کنیم و ضمن بررسی روند زندگی و فعالیت حرفه‌ای و هنری وی و همچنین سفرهای دانشجویی، کروکی‌ها و اسکیس‌های شاگردانش و معرفی طرح‌ها و پروژه‌های که محقق نموده، بخش‌های وسیع‌تری از شخصیت و منش آن استاد فقید را آشکار نماییم؛ متأسفانه برخی از عکس‌ها در منابع، فاقد شرح یا توضیحی بوده‌اند.

"از مسقط‌الرأس تا بوزار" شرح مصاحبه‌ای است که توسط فرشته رحیمی با هوشنگ سیحون انجام گرفته و در آغاز این کتاب آمده است. در این بخش نقل قول مصاحبه‌گر به صورت ایتالیک نوشته شده است تا روان‌بودن و پیوستگی متن حفظ گردد اما تکرارهای جزئی که گاه در بخش "از بوزار تا دانشکده‌ی هنرهای زیبا" و توصیف پروژه‌ها به چشم می‌خورد، اجتناب‌ناپذیر و تنها به منظور اشاره به مواردی بوده که در سایر بخش‌ها شرح بیشتر و مفصل‌تری برای آنها ارائه داده‌ایم.

سال‌های تحصیل و کار هوشنگ سیحون، مقارن با تأسیس دانشگاه تهران و دانشکده‌ی هنرهای زیبا و پایه‌گذاری رشته‌ی معماری بود، پس فرصت را غنیمت شمردیم و تاریخچه‌ای از تأسیس نهاد آموزش عالی در ایران و شکل‌گیری رشته‌ی معماری و نیز خلاصه‌ای از تأسیس و فعالیت‌های فرهنگی انجمن آثار ملی ایران فراهم آوردیم تا اطلاعاتی مستند، معتبر و ضروری را در اختیار خوانندگان عزیز قرار بدهیم.

پیش از واردشدن به فضای تهران قدیم و دنیای هوشنگ سیحون، جا دارد تا از تمام کسانی که در گردآوری و تهیه‌ی این کتاب ما را یاری نموده و در صفحات قبل نام برده شده‌اند، مراتب تشکر و قدردانی خود را ابراز داریم.

امیدواریم با چاپ این کتاب توانسته باشیم بخشی هرچند کوچک، از دین و قدردانی خود را به جامعه‌ی معماری، معماران پیش‌کسوت کشور و به‌ویژه هوشنگ سیحون که سهمی ارزنده در این حوزه داشت و بارها از "ایران و هنر" به‌عنوان دو عامل زندگی‌بخش خود یاد می‌کرد، ادا کرده باشیم.

شهریار خانی‌زاد